

REVISIONSKONTORET

Utbildningsnämnden

Grundläggande granskning 2021

Grundläggande granskning 2021

Utbildningsnämnden

Helene Svensson, revisionskontoret

Gunilla Beckman Ljung, revisionschef kvalitetssäkrare

Gävle kommun 2021-04-07

Dnr 21REK15

www.gavle.se

Innehållsförteckning

Grundläggande granskning av Utbildningsnämnden	3
Bakgrund	3
Metod	3
Revisionskriterier	3
Begreppsförklaringar	4
Granskningsresultat	4
Kort om Utbildningsnämndens ansvar	4
Lagstiftning	4
Reglemente	5
Tillsynsmyndigheter	5
Målstyrning och måluppfyllelse	5
Ekonomistyrning	7
Riskhantering	9
Intern kontroll	11
Övrigt	13
Yrkesrevisorernas sammanfattande ställningstagande	15

Grundläggande granskning av Utbildningsnämnden

Bakgrund

Den grundläggande granskningen syftar till att ge de förtroendevalda revisorerna en grund för beslutet att till- eller avstyrka ansvarsfrihet för nämnden i rapporteringen till kommunfullmäktige. Den skall också ge ett underlag till om kritik eller anmärkning ska framföras till nämnden.

I denna rapport tar den yrkesrevisor som är sakkunnigt biträde, ställning till de grundläggande frågorna om

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt,
- om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Den grundläggande granskningen i denna rapport är ett av underlagen för revisorernas bedömning om de ska tillstyrka att nämnden beviljas ansvarsfrihet.

Granskning av om räkenskaperna är rättvisande sker i granskningsrapporterna för Gävle kommuns delårsrapport och årsredovisning. Eventuella fördjupade granskningar rapporteras i separata revisionsrapporter.

Metod

De metoder som kommer att användas i granskningsarbetet är följande:

- Dokumentanalys
- Intervjuer/mailkontakter
- Löpande följa kallelser, handlingar och protokoll från nämnderna
- Dialogmöten där de förtroendevalda revisorerna samt sakkunniga biträden deltar.

Kommunrevisionen planerar årligen in ett dialogmöte med nämnden som ett led i den grundläggande granskningen. Inför dialogmötet ber Kommunrevisionen nämnden att lämna skriftliga svar på frågor Kommunrevisionen behöver för den grundläggande granskningen. Dessa frågor diskuteras sedan med nämnden under dialogmötet. Kommunrevisionens frågor är bilagda rapporten.

Redovisningen för kommun och nämnder granskas dels översiktligt i delårsrapporten, dels i en mer omfattande granskning av årsredovisningen, vilket resulterar i separata rapporter.

Revisionskriterier

En utgångspunkt för granskningen är de övergripande styrdokument som finns för Gävle kommunkoncern alternativt Gävle kommun. Exempel på dessa är:

Övergripande: Fullmäktiges kommunplan med mål, uppdrag och ekonomiska ramar. Internkontrollreglemente och attestreglemente.

Nämnder: Reglementen, delegationsordningar, attestordningar, tillsynsrapporter och beslut från de statliga organ som granskar myndighetsutövningen inom olika nämnder samt domstolsbeslut.

Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som yrkesrevisorerna använder vid sin bedömning:

Verksamhetens målstyrning

Begrepp:	Förklaring:
Ej ändamålsenlig	Förstärkningar i målstyrningen krävs
Ändamålsenlig	Fungerande målstyrning

Ekonomistyrning

Begrepp:	Förklaring:
Ej tillfredsställande	Anpassning till budget har inte skett. Avvikelse kan inte förklaras.
Tillfredsställande	Anpassning till budget har skett eller avvikelse kan förklaras.

Internkontroll

Begrepp:	Förklaring:
Bristfällig	Omedelbara förstärkningar krävs.
Tillräcklig	Fungerande internkontroll men behov av förstärkningar kan föreligga.

Granskningsresultat

Kort om Utbildningsnämndens ansvar

Utbildningsnämnden ansvarar för samtliga uppgifter som åläggs Gävle kommun som huvudman eller som hemkommun inom skolväsendet enligt Skollagen eller annan författning. Uppgifter avser skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola samt vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet enligt skollagen. Nämnden ansvarar inte för kommunens aktivitetsansvar för ungdomar enligt 29 kap. 9§ Skollagen. Nämnden ansvarar inte heller för frågor som rör skolskjuts enligt skollagen (2010:800) eller elevresor enligt lagen (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor. Utbildningsnämndens ansvar är dock även att utse skolchef/skolchefer för ovanstående verksamhetsområden i enlighet med 2 kap 8 a § skollagen (SFS 2018:608).

Lagstiftning

Utöver speciallagstiftningen styrs nämndens verksamhet av bland annat:

- Kommunallag (2017:725)
- Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

- Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning
- Skollagen (2010:800)

Reglemente

Utöver det som föreskrivs i "Huvudreglemente för kommunstyrelse och nämnder i Gävle kommun", kommunallagen och annan författning gäller bestämmelserna i nämndens reglemente.

Nämndens reglemente antogs 2018-12-10. En översyn och utveckling av nämndens reglemente pågår. Dock har inget beslut tagits 2020 eller 2021.

Tillsynsmyndigheter

Nämnden har Skolinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg (IVO) dock enbart medicinska delen av elevhälsan, Arbetsmiljöverket, Samhällsbyggnadsnämnden (Miljö och hälsoskydd) som tillsynsmyndighet för sin verksamhet. Utbildningsnämnden är tillsynsmyndighet för fristående verksamhet som nämnden godkänner.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Vi noterar att rapporter från Skolinspektionen och andra myndigheter tas upp som anmälningsärenden. Vid Skolinspektionens regelbundna tillsyn redovisas slutsatserna i ett informationsärende till nämnden.

Målstyrning och måluppfyllelse

Nämndens bedömning

	Kommunfullmäktiges mål	Nämndspecifikt mål	
●	Kraftigt förbättrade resultat i Gävles skolor.	Kraftigt förbättrade resultat i Gävles skolor	●
●	Påtagligt förbättrat företagsklimat i Gävle.	Påtagligt förbättrat företagsklimat i Gävle	●
●	Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen.	Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen	●
●	En modern samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov	En modern samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov	●
●	En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun	En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun	●

Nämndens analys av utfall

Vi noterar att nämnden har bedömt alla mål som delvis uppfyllda.

Nämnden bedömer måloppfyllelsen enligt uppfyllt, delvis uppfyllt och ej uppfyllt. Bedömningen görs utifrån den gedigna redovisningen som görs i delår och årsredovisningar. Nämnden har en omfattande verksamhet och uppföljningen görs genom hela styrkedjan. Få av målen är av den karaktären att de enkelt kan "bockas av" med ett antal indikatorer eller andra kriterier, utan det är en helhetsbedömning av indikatorer och andra nyckeltal samt olika bedömningar, exempelvis genom resultatdialoger i rektorsområdena. För nämndens verksamhet, som är omfattande (sju olika verksamheter) och stor finns det alltid utmaningar kring exempelvis styrning, likvärdighet och resursfördelning. Generellt har sektorns administration inte minskat genom den nya styrningen.

De senaste åren har de kommunala målen blivit färre och varit stabila över tid. Förutom kommunplanen finns också strategiska program, utskott och direkta uppdrag till nämnderna. Dessa olika styrningar kan ibland vara motstridiga, vilket inte underlättar målstyrningen. Inom nämndens verksamhetsområden finns också en omfattande statlig styrning, inte minst genom riktade statsbidrag, vilket ställer stora krav på nämndens verksamheter.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

" Enligt kap 6 § 6 kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten". Detta framgår även i reglementet för Gävle kommuns styrelse och nämnder (Dnr.19KS455). I detta reglemente framgår vidare att nämnden har ansvar för att dess uppdrag och verksamhet är tydligt och genomförs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till fullmäktiges mål och styrning, samt lagar och andra författningar för verksamheten.

Vi noterar att nämnden förhåller sig till alla fem av fullmäktiges fem övergripande mål. Det är inget krav på att nämnderna behöver förhålla sig till samtliga mål.

Vi noterar att nämnden inte har valt att bryta ner dessa till nämndspecifika mål. Dock är det säkerställt av nämnden att samtliga av fullmäktiges mål beaktas. Verksamhetsplan och verksamhetsrapport är beslutade inom angiven tid. Av verksamhetsrapporten och övrigt material går det att utläsa att måloppfyllelsen för nämnden delvis uppfylls, Dock konstateras att vissa indikatorer når målvärdet medan andra inte gör det.

Till målet Kraftigt förbättrade resultat i Gävles skolor, har nämnden 12 indikatorer. Fem av dessa når målvärdet och fem når inte målvärdet. En indikator uppvisar ett utfall som ligger längre från målvärdet än de andra.

- Matematiskt tänkande i förskoleklass, andel elever som antas nå målen i åk 3, är utfallet 74%. Målvärdet ligger på 87%.

Målet Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen har även det 12 indikatorer. Två indikatorer gällande närvaro ligger under målvärdet.

- Närvaro grundskolan. Utfallet är 87% och målvärdet är 92%.
- Närvaro gymnasieskola. Utfallet är 85,6% och målvärdet är 89,5%.

Utfallet beror till största delen på restriktioner kring covid-19 och att elever har följt de gällande riktlinjerna.

Påtagligt förbättrat företagsklimat i Gävle är ett mål som har fem indikatorer. Tre har inget utfall och en indikator ligger över målvärdet.

- Tillit till elevens förmåga, grundskola, utfall saknas.
- Tillit till elevens förmåga, gymnasieskola, utfall saknas.
- Byte föregående år från IM till nationellt program, andel av nybörjare i huvudmannens skolor, utfall saknas.
- Andel elever på IM som slutfört med examen inom 5 år IM, kommunala skolor. Utfallet är 19,5% och målvärdet är 17,7%.

En modern samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov, är ett mål som har tre indikatorer. En av dessa har en negativ avvikelse.

- Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor. Målvärdet är 0 och utfallet är - 2,7%.

En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun, är ett mål som även det har tre indikatorer. Två ligger under målvärdet. Mätinstrumentet är elevenkäter för årskurserna 5 och 9 i grundskolan samt årskurs 2 i gymnasiet.

- Andel elever i grundskolan med handlingskompetens för en hållbar samhällsutveckling. Utfallet är 55% och målvärdet är 69%.
- Andel elever i gymnasieskolan med handlingskompetens för en hållbar samhällsutveckling. Utfallet är 57% och målvärdet är 69%.

Vi noterar att nämnden har tagit del av uppföljningen av måluppfyllelsen, dock har nämnden inte tagit aktiva beslut om åtgärder vid brister i måluppfyllelse. Vi noterar även att nämnden delvis bedömer att målstyrningen är ändamålsenlig.

Ekonomistyrning

Nämndens analys av utfall enligt verksamhetsrapport och dialogmöte

(mnkr)	Utfall 2021	Utfall 2020	Budget 2021
Verksamhetens intäkter	378,1	354,4	343,0
Personalkostnader	-1 697,1	-1 655,2	-1 692,7
Övriga kostnader	-1 131,7	-1 113,0	-1 155,4
Avskrivningar/nedskrivningar	-18,7	-20,4	-21,0
Internränta	-1,0	-1,0	-0,9
Resultat före kommunbidrag	-2 470,4	-2 435,2	-2 527,0
Kommunbidrag	2 527,0	2 459,8	2 527,0
Resultat efter kommunbidrag	56,6	24,6	0,0
Extraordinära kostnader	-0,1	0,0	0,0
Årets resultat	56,5	24,6	0,0
Investeringar	13,5	22,6	33,6
Erhållet investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0

Utbildningsnämndens resultat för 2021 blev +56,5 mnkr. Intäkterna avviker mot budget med +35,2 mnkr.

De största avvikelserna är asyl- och etableringsersättningen och nya riktade statsbidrag. "Skolmiljarden", 12,3 mnkr. Bidraget syftar till att öka förutsättningen för alla barn och elever att få den utbildning de har rätt till, trots pandemin. Bidraget har fördelats utifrån elever folkbokförda i Gävle kommun. Det andra är statsbidraget för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor, 9,4 mnkr. Statsbidraget går till vissa skolhuvudmän för åtgärder för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i förskoleklass eller grundskola med socioekonomiska utmaningar.

Kostnaderna avviker positivt med 21,3 mnkr mot budgeterat. Personalkostnadernas negativa avvikelse på -4,4 mnkr beror dels på utbetalning av semesterdagar på grund av nytt avtal, dels på de extra statsbidragen som kommunen tilldelats, där verksamheten tillfört resurser i form av personal. Under personal, vilket har gett positiva avvikelser. Köp av verksamhet avviker med +9,2 mnkr. Detta beror delvis på att en fristående verksamhet stängde vid årsskiftet. Hyreskostnader avviker med +10,0 mnkr, denna avvikelse beror på att hyreskostnaden inte räknats upp under året. Livsmedel/måltider avviker med +7,1 mnkr. Under pandemin har det beställts färre portioner på grund av att gymnasiet delvis bedrivits på distans.

De åtgärder för effektiviseringar som fanns planerade på utbildningsnämnden under 2021 gav inte den effekt som var tänkt under året. Vissa av åtgärderna pågår det kommunövergripande översyner kring. Bedömningen är ändå att verksamheten har hittat andra åtgärder för att nå en ekonomi i balans under 2021.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Vi noterar att nämndens resultat håller sig inom den ekonomiska ramen från kommunfullmäktige. Verksamhetens intäkter budgeterades till 343 mnkr för 2021. Vid delår 2 låg prognosen på 372,6 mnkr, en ökning med 14,6 mnkr jämfört med prognosen i delår 1. Nämnden informerades om

detta vid sammanträdet den 2021-05-26 samt vid sammanträdet den 2021-09-29.

Kommunen har börjat tillämpa tillskott av kommunbidrag under året. Detta är dock inget som berör utbildningsnämnden dock har nämnden tilldelats statsbidrag utöver budgeterat belopp.

Verksamhetens budgeterade intäkter var för år 2021 343 mnkr. Det faktiska utfallet blev 378,7 mnkr. Övriga kostnader budgeterades till 1 155,4 mnkr, utfallet för övriga kostnader uppgick till 1 131,7 mnkr. Ökade intäkter samt minskade kostnader bidrar till att resultatet för 2021 är +56,5 mnkr. Nämnden har också under året fått tagit del av statsbidrag vilket bidragit till resultatet.

Vi noterar att nämndens överskott om 56,5 mnkr är en avvikelse mot årsprognosen som gjordes vid delåret. Nämndens årsprognos beräknades till 27,5 mnkr vid delår 2. Den totala positiva avvikelsen har alltså ökat ytterligare vid årets slut.

Utifrån en analytisk granskning av nämndens resultaträkning, synes förklaringen till avvikelsen med +56,5 mnkr mot budget vara rimlig. Detaljgranskning sker i samband med granskningen av Gävle kommuns finansiella rapporter. Eventuella iakttagelser från detaljgranskningen kommer att redovisas i granskningsrapporten för Gävle kommuns årsredovisning.

Vi noterar att nämnden tar upp ekonomiska månadsrapporter för beslut löpande och uppdaterar prognoserna i samband med detta.

Riskhantering

En riskanalys ska ligga till grund för internkontrollplanen (6 § Gävle kommuns Internkontrollreglemente). Den omfattar ofta flera risker än de som tas med i internkontrollplanen.

Kritiska risker som tas med in i internkontrollplanen

Riskerna kan vara kopplad till verksamhetsmål, finansiell rapportering samt lagstiftning. Utbildningsnämnden har i sin internkontrollplan listat 16 risker som kritiska. Dessa redovisas inte i sin helhet nedan. Den risk som redovisas är den som har högst risknivå inom varje risk- eller målområde. Där det finns flera risker med lika hög risknivå, redovisas endast en risk. Det kan även finnas ytterligare risker som bedöms som mindre allvarliga i internkontrollplanen.

- Risk för att felaktig elevdata blir registrerad i elevregistersystem.

Beskrivning

Elevregistreringar är inte korrekta/uppdaterade och leder till felaktig utbetalning av elevpeng.

Sannolikheten att risken inträffar bedöms som stor, konsekvensen bedöms även den som stor. Risken är kopplad till målet Finansiell rapportering.

- Klagomål och synpunkter kommer inte till ansvarigas kännedom.

Beskrivning

Brister i synpunkts- och klagomålshanteringen, vilket kan leda till att problem inte åtgärdas tidigt och att anmälningar ökar.

Sannolikheten att risken inträffar bedöms som medelstor medan konsekvensen bedöms som stor. Risken är kopplad till målet Efterlevnad av externa och interna regelverk.

- Alla elever når inte kravnivåerna.

Beskrivning

Risken är att nämnden inte når det mål som nämnden har satt för år 9.

Sannolikheten att risken inträffar bedöms som stor, konsekvensen bedöms även den som stor. Risken är kopplad till det kommunövergripande målet Kraftigt förbättrade resultat i Gävles skolor.

- Hög frånvaro påverkar måluppfyllelsen.

Beskrivning

Orsaker till frånvaro utreds inte, vilket innebär att rätt åtgärder inte sätts in.

Sannolikheten att risken inträffar bedöms som stor medan konsekvensen bedöms som mycket stor. Risken går mot det kommunövergripande målet Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Yrkesrevisorerna noterar att riskanalys för 2021 har upprättats och ligger därmed till grund för nämndens internkontrollplan 2021. Nämnden har varit aktiv i genomförandet av riskanalysen på så sätt att den har informerats om hur riskanalysen görs samt vad den innefattar.

Riskanalysen är mycket omfattande och innehåller många risker, där det sker ett urval baserat på sannolikhet för att risken ska uppstå samt konsekvens därav. Riskanalysen innehåller totalt 35 risker, av de 35 riskerna bedöms 26 som kritiska risker och 9 som medium, ingen risk bedöms som låg.

Den internkontrollplan som har upprättats utifrån riskanalysen innehåller dock inte alla 35 risker som tas upp i riskanalysen. Internkontrollplanen tar upp 16 av de kritiska riskerna.

De risker som har identifierats i riskanalysen har koppling till de kommunövergripande målen och till målet Efterlevnad av externa och interna regelverk samt till målet Finansiell rapportering.

Utbildningsnämnden behöver se över arbetet med riskanalysen. Det är inte optimalt med en riskanalys som innehåller 35 risker, varav 26 anses vara kritiska. Nämnden har uppmärksamats på det höga antalet risker i riskanalysen i samband med dialogmötet med revisorerna.

Intern kontroll

Nämndens bedömning

Under året har utbildningsnämnden fått frågan: Vilka är de största utmaningarna för att se till att den interna kontrollen är tillräcklig?

Nämnden svarar:

”Nämndens ansvarsområde är omfattande. Det är en avvägning med omfattningen och inriktningen av den interna kontrollen. Tillit och/eller kontroll i en stor organisation som har en omfattande styrning genom både kommunala och statliga styrdokument. Ökad administration i förhållande till nämndens viktigaste mål - att öka måluppfyllelsen för eleverna.”

De risker som fallit ut med större avvikelser enligt internkontrollrapporten är nedan risker.

■ Hög frånvaro påverkar måluppfyllelsen	■ Säkerställa att utredning inleds vid upprepad eller hög frånvaro	■ Större avvikelse
Kommentar Utbildningsnämnden Uppföljningen av grundskolornas rapportering via rapporteringsverktyget visar att rapportering har skett för 12 av 28 skolenheter. Antalet skolor som redovisat att en utredning påbörjats har minskat jämfört med föregående år (2020). Även det totala antalet återrapporteringar till huvudman har minskat från föregående år. Det verkliga antalet elever med upprepad eller hög frånvaro är betydligt större än det som rapporterats i systemet. Det innebär att det i dagsläget inte går att säkerställa att en utredning påbörjats för samtliga elever. Av rapporterna som har redovisats utgör 50 procent elever som går i årskurs 7-9, 22 procent i årskurs 4-6 och 28 procent i förskoleklass-årskurs 3.		
■ Risk att nyanlända barn/elever inte når målen för utbildningen 16	■ Säkerställa att individuell studieplan upprättas för nyanlända elever i högstadiet och på IM	■ Större avvikelse
Kommentar Kontrollen har skett genom stickprov, 8 elever på individuella programmet (IM) och 12 elever på högstadiet har kontrollerats. Totalt är det 75 nyanlända elever på IM och 265 på högstadiet. Kontrollen visar att alla elever på IM hade en dokumenterad individuell studieplan. På högstadiet hade 6 av 12 elever dokumenterade individuella studieplaner. Återföring har skett till de skolor där eleverna inte hade en dokumenterad individuell studieplan. Kontrollpunkten kvarstår även 2022.		
■ Brist på vikarier i verksamheten 16	■ Säkerställa att verksamheten får vikarier i rätt utsträckning och med rätt kompetens	■ Större avvikelse

	Kommentar Det har under året varit en utmaning att få vikarier i verksamheten i den omfattning som efterfrågats. Pandemin har under flera perioder påverkat medarbetarnas frånvaro, vilket ökat behovet av vikarier. Dialog mellan Bemanningseenheten och UG har funnits sedan starten av enheten. Under hösten 2021 uppstod behov av en fördjupad dialog, eftersom verksamheterna inom UG upplevde att situationen blev allt mer ansträngd. Dialog fördes då mellan rektorerna i förskola, grundskola samt gymnasium/särskola och HR-direktören. Efter dessa dialoger inrättades en referensgrupp med representanter för rektorerna som regelbundet möter Bemanningseenheten. Verksamheterna har också efter dialogen möjlighet att själva anställa vikarier, som sedan förs in i Bemanningseenheten. Inom grundskolan ska också ett antal vikarier heltidsanställas. Dessa vikarier hanteras av Bemanningseenheten, men har också en placeringsskola när annat vikariebehov inte finns.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Nämnden ska enligt 6 kap 7 § kommunallagen se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

Varje nämnd har en skyldighet att löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom nämndens verksamhetsområde (5 § Gävle kommuns Internkontrollreglemente).

Varje nämnd skall årligen anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Olika granskningsområden bör väljas ut med utgångspunkt från en väsentlighets- och riskbedömning. Kontrollplanen styrs av den omfattning och volym som nämndens verksamhet har, och de väsentlighets- och riskbedömningar som har gjorts (6 § internkontrollreglementet inklusive tillhörande tillämpningsanvisningar).

- Vi noterar att internkontrollplanen har antagits i nämnden i enlighet med internkontrollreglementet. Internkontrollplanen färdigställdes enligt den tidplan kommunstyrelsen fastställt.

Kommunstyrelsen har gjort en uppföljning av internkontrollen för samtliga nämnder vilken presenterades i samband med sammanträdet i juni 2021. Förutom mål och uppdrag finns även ett antal program som kommunfullmäktige tagit beslut om. Ett av dessa program beslutades under maj 2018 och det är "Mål och riktlinjer för privata utförare". Utbildningsnämnden har endast privata utförare i form av tre fritidsklubbar på entreprenad. Avtal med dessa skrivs med rektor som också har ansvaret att följa upp verksamheten utifrån skollagen. Inga avvikelser har rapporterats.

- Nämnden har ingen risk som är kopplad mot detta.

Kommunfullmäktige har beslutat att det i nämndernas riskanalys ska framgå hur verksamheten säkerställer tillräcklig insyn, uppföljning och kontroll av privata utförare.

- Vi noterar att nämnden enligt kommunstyrelsens kontroll av riskbedömningar i Stratsys inte har med det i riskbedömningen, då nämnden inte omfattas av detta.

Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen skall, med utgångspunkt från antagen plan, löpande rapporteras till nämnden. Rapportering skall ske skriftligt (7§ Internkontrollreglementet).

- Vi noterar att nämndens internkontrollrapport fastställts i nämnden i enlighet med internkontrollreglementet. Nämnden klarmarkerade internkontrollrapporten i enlighet med kommunstyrelsens instruktioner 28/2 2022.

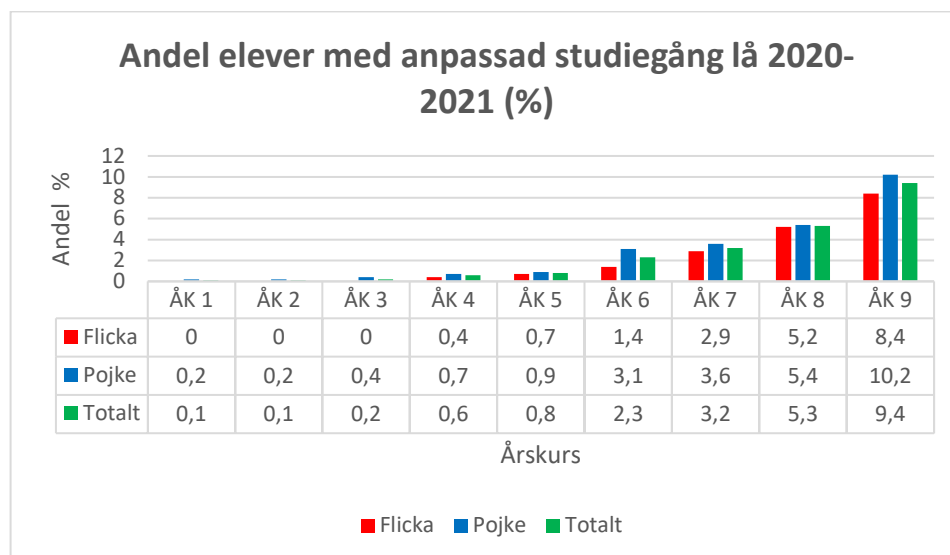
Övrigt

Specifika frågor till nämnden under dialogmöte

Frånvaron bland barn i förskolan har varit hög, vilket också kan komma att påverka förutsättningarna för barns lärande. Görs några riktade insatser, framför allt för de som ska börja förskoleklass och haft en hög frånvaro?

- Rutiner för hur frånvaron ska rapporteras från hemmet till förskolan har setts över och riktlinjer skärpts i samtliga förskoleområden. Förskolan kontaktar vårdnadshavare samma dag då ett barn är frånvarande och vårdnadshavare inte har meddelat förskolan. Om ett barn har en längre sammanhållen frånvaro så tar förskolan kontakt med vårdnadshavare och beskriver vikten av att barnet kommer till förskolan och deltar i dess verksamhet. Barnens frånvaro i förskolan ska också framöver ingå i överlämningen till förskoleklass.

Hur stor andel av eleverna har en anpassad studiegång läsåret 2020/2021? Hur ser fördelningen ut per kön och per årskurs?

Har ni sett att fjärrundervisning haft någon positiv effekt på närvaron hos de som klassificerats som "hemmasittare"?

- Det är svårt att ge svar på frågan, det har ännu inte följts upp systematiskt vare sig i Gävle eller nationellt. Enstaka elever, framför allt i gymnasieskolan har haft högre närvaro, under fjärrundervisningen. I grundskolan är det mer en oro för att elever som varit frånvarande mycket under pandemin, har ökat sin frånvaro.

Enligt verksamhetsrapporten per delår 1 har befolkningsutvecklingen i Gävle bromsat in. Hur påverkar det planerandet av nybyggnation samt ut- och ombyggnader av förskolor/skolor? Vad får överklagandet av utbyggnaden av Vasaskolan för effekt?

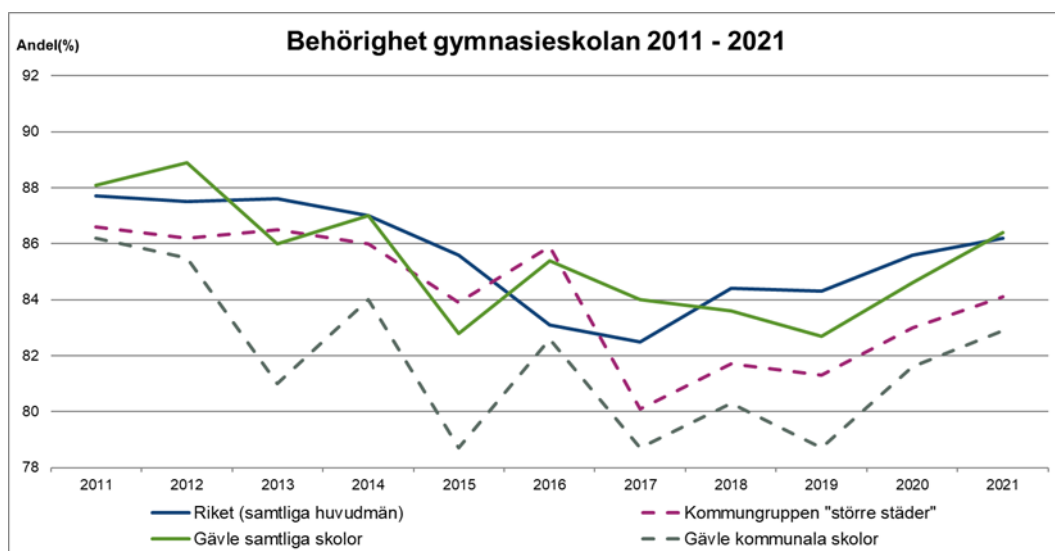
- I samarbetet med GFAB ses planeringen över. Visst genomförande flyttas fram. Nämnden behöver också ta hänsyn till eventuell etablering av fristående förskolor/skolor - exempelvis finns en ansökan från en grundskola som förmodligen får tillstånd att starta ht 2022. Överklagandet av Vasaskolan medför att den planerade utbyggnationen vid Polhem, som skulle varit både för högstadium och gymnasium - nu inriktas enbart på gymnasium. Prognosen för ökningstakten av antalet högstadiel elever har också justerats enligt den senaste befolkningsprognosen.

Utbildning Gävle har tillsammans med länets övriga kommuner och regionens smittskyddsläkare tagit fram rutin för när och hur information om smitta ska delges vårdnadshavare. Finns det även rutiner för när en skola ska stängas ned eller sker det alltid i samråd med regionens smittskyddsläkare?

- Det sker alltid i samråd med regionens smittskyddsläkare eller Folkhälsomyndigheten.

Översikt över utveckling av behörigheter till gymnasiet

Under ett antal år har revisionen följt utvecklingen av behörighet till gymnasiet för Gävles kommunala grundskolor respektive samtliga grundskolor i Gävle i jämförelse med riket och kommungruppen "större städer". Utvecklingen av behörigheten har haft en nedåtgående trend men efter 2019 har det varit en positiv utveckling trots pandemin.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Under pandemin var nämndens ställningstagande att inte informera vårdnadshavare om smittspridningen inom förskolorna. I ett extra dialogmöte som ägde rum 2021-03-24 diskuterades frågan. Juridisk hjälp

har även tagits i frågan. Jämförelse med till exempel vinterkräksjukan gjordes och det ifrågasattes varför man inte kunde informera vårdnadshavare om smittspridningen av Covid, när information kan ges vid annan smittspridning som till exempel vinterkräksjukan. Nämnden stod dock fast vid sitt ställningstagande att inte informera om smittspridningen av Covid med hänvisning till att det är den enskildes ansvar enligt smittskyddslagen. Problemet är att den enskilde vårdnadshavaren/eleven inte har tillgång till klasslistor/motsvarande för att kunna sprida information. Denna fråga behöver belysas i nämndens utvärdering av sin hantering av Covid-pandemin.

Vi noterar att behörigheten till gymnasiet har förbättrats under de två senaste åren efter en lång period med en nedåtgående trend.

Yrkesrevisorernas sammanfattande ställningstagande

Utifrån den grundläggande granskning som gjorts via nämndens egen rapportering, dialogmöte med kommunrevisionen samt hanteringen av tillsynsrapporter gör yrkesrevisorerna nedanstående bedömningar och rekommendationer. Nämnden omfattas även av redovisningsrevision som resulterar i granskning av delår 2 och årsredovisning. Dessa granskningar redovisas i separata rapporter.

Yrkesrevisorerna tar nedan ställning till om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt, om ekonomistyrningen är tillfredsställande samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Verksamhetens målstyrning

Yrkesrevisorerna noterar att det i verksamhetsrapporten redogörs för olika aktiviteter för att uppnå måluppfyllelse. Nämnden har uppgett att man delvis uppfyller alla målen. Nämndens mål är de kommunövergripande målen, nämnden har alltså inga egna mål. Även om nämnden anger att den delvis uppfyller målen finns det indikatorer som saknar utfall eller har ett utfall under målvärdet, d.v.s. har ett rött utfall. Detta beror bland annat på att nämnden använder Skolinspektionens enkäter som underlag för indikatorer och dessa enkäter genomförs enbart vartannat år. Detta innebär att underlag för jämförelse med andra finns samt att det kan följas över tid. Det finns även indikatorer som nämnden avser att plocka bort då de anser att dessa inte är tillfredsställande som indikatorer. Indikatorn Lika, IT-tempen, under målet En modern samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov, är en sådan indikator.

Målet En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun, har tre indikatorer. Två av dessa har ett utfall under målvärdet, d.v.s. är röda och den tredje är delvis uppfylld. Den når dock inte riktigt upp till målvärdet. Nämnden har trots detta ansett att målet är delvis uppfyllt.

Nämndens målstyrning bedöms ändå som tillräcklig.

Rekommendationer

Yrkesrevisorerna rekommenderar att nämnden ser över indikatorerna så att de är relevanta, konkreta och mätbara och att utfall presenteras.

Ekonomistyrning

Yrkesrevisorerna noterar att nämndens resultat håller sig inom den ekonomiska ramen från kommunfullmäktige. Verksamhetens intäkter budgeterades till 343 mnkr för 2021. Vid delår 2 låg prognosen på 372,6 mnkr, en ökning med 14,6 mnkr jämfört med prognosen i delår 1. Nämnden informerades om detta vid sammanträdet den 2021-05-26 samt vid sammanträdet den 2021-09-29.

Det finns en återkommande rapportering av det ekonomiska utfallet och nämnden får även uppdaterade prognoser i samband med nämndsammanträden.

Utbildningsnämnden har tilldelats statsbidrag utöver budgeterat belopp.

Yrkesrevisorernas bedömning är att nämndens ledning, styrning och uppföljning gällande ekonomi för 2021 varit tillfredsställande.

Internkontroll

Internkontrollplan samt internkontrollrapport har upprättats i enlighet med reglemente och har antagits i nämnd. Nämnden har i samband med information kring delårsrapporteringen av delår 2 också fått en rapport av internkontrollen.

Risken analysen görs idag på tjänstemannanivå och yrkesrevisorernas rekommendation är att den bör beslutas på nämndnivå för att nämnden ska ta sitt ansvar enligt kommunallagen.

Enligt 6 kap 7 § kommunallagen ska nämnden säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Utbildningsnämnden har fattat beslut om internkontrollplan samt internkontrollrapport. Dock har nämnden inte fattat beslut om risken analysen.

Yrkesrevisorernas bedömning är att nämndens interna kontroll delvis är bristfällig. Yrkesrevisorernas bedömning är att nämnden behöver se över risken analysen och dess omfattning med 35 risker som alla getts höga riskvärden. Vi noterar att detta ser annorlunda ut för 2022, internkontrollplanen beslutades i nämnd 2022-02-23. Dock är inte risken analysen hanterad i nämnd.

För att den interna kontrollen ska anses vara tillräcklig är yrkesrevisorernas bedömning att nämnden behöver se över ovanstående.

Rekommendationer

Yrkesrevisorerna bedömer att utbildningsnämnden behöver arbeta med risken analysen för att få fram en mer lätthanterlig risken analys innehållande en mer nyanserad bedömning av risknivåer.

Yrkesrevisorerna rekommenderar nämnden att fatta beslut om riskanalys då ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig ligger enligt 6 kap 7 § kommunallagen på nämnden.

Yrkesrevisorerna rekommenderar nämnden att se till så att riskanalysen kopplar till de kommunövergripande målen samt de nämndspecifika målen för att säkerställa måluppfyllelsen.